

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

ΓΗ_Β_ΦΙΛ_0_17570

275ο

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

(μονάδες 10)

1. Η έννοια του «ωραίου» στην τέχνη ταυτίζεται με την έννοια του «υψηλού» ή του «υπέροχου». **Λάθος**
2. Ο Αριστοτέλης υποστήριξε ότι οι ιδέες είναι πράγματα υπαρκτά, ανεξάρτητα από τον αισθητό κόσμο, αιώνια και αμετάβλητα. **Λάθος**
3. Σύμφωνα με τον ωφελιμισμό, σκοπός των πράξεών μας πρέπει να είναι η μεγαλύτερη κατά το δυνατόν ωφέλεια για τον μεγαλύτερο κατά το δυνατόν αριθμό ατόμων. **Σωστό**
4. Οι ορθολογιστές φιλόσοφοι δέχονται ότι η γνώση μας για τον κόσμο προέρχεται κυρίως από τις αισθήσεις και όχι από τον ορθό λόγο. **Λάθος**
5. Η τυπική λογική μπορεί να θεωρηθεί ως το σπουδαιότερο επίτευγμα του Πλάτωνα. **Λάθος**

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: καθολικές έννοιες, αισθητική φιλοσοφία, εμπειρισμός.

(μονάδες 15)

καθολικές έννοιες: Εκτός από τις έννοιες που δηλώνουν ένα σύνολο ίδιων πραγμάτων (π.χ. «βιβλίο»), έχουμε και έννοιες που δηλώνουν χαρακτηριστικά πραγμάτων. Ο Πλάτωνας διακρίνει τον κόσμο των αισθήσεων και τον κόσμο των ιδεών που με βάση αυτόν προσπαθεί να βρει την καθαρή ουσία. Οι ιδέες προσεγγίζονται μόνο με το νου και είναι αιώνιες, προϋπάρχουν και αποτελούν τις καθарές ουσίες. Διάφορα αντικείμενα έχουν κάποια ιδιότητα. Η ιδιότητα έχει διάφορες διαβαθμίσεις, για παράδειγμα κάποια αντικείμενα μπορεί να είναι περισσότερο ή λιγότερο λευκά, κάποιοι άνθρωποι είναι περισσότερο ή λιγότερο δίκαιοι. Τα αντικείμενα αλλάζουν όμως η ιδιότητα (λευκό/δικαιοσύνη) μένει πάντα ίδια και αποτελεί την καθαρή ουσία. Όμως η καθαρή ουσία για τον Πλάτωνα προσεγγίζεται μόνο με το νου.

Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη οι καθολικές έννοιες δεν είναι πράγματα ξεχωριστά

από τα φυσικά φαινόμενα αλλά προκύπτουν από αυτά μέσω της νοητικής αφαίρεσης των επιμέρους ιδιοτήτων τους και τις διατυπώνει ως έννοιες που έχουν καθολική εμβέλεια. Σχηματίζουμε δηλαδή στο νου μας την καθολική έννοια της λευκότητας, όταν δηλαδή από διάφορα λευκά αντικείμενα αφαιρέσουμε όλες τις άλλες ιδιότητες και κρατήσουμε μόνο την ιδιότητα του λευκού. Οι έννοιες αυτές που αποτυπώνουν γενικές ιδιότητες (λευκό/δικαιοσύνη) λόγω της γενικότητά τους προσδίδουν στα πράγματα νόημα αναγνωρίσιμο από όλους.

αισθητική φιλοσοφία: Αισθητική φιλοσοφία: Ο κλάδος της φιλοσοφίας που ασχολείται με τον προσδιορισμό της έννοιας του «ωραίου» του «καλού». Προσπαθεί να ανακαλύψει τους παράγοντες που κάνουν κάτι ωραίο (να έχουμε τέτοια αντίληψη γι' αυτό). Μελετά και το συναίσθημα που βιώνουμε μπροστά στο ωραίο.

εμπειρισμός Κατά τους εμπειριστές η γνώση μας για τον κόσμο προέρχεται κυρίως ή και αποκλειστικά από τις αισθήσεις. Η αφετηρία της συνίσταται στην καταχώριση, την αποτύπωση στον νου, μέσα από την αισθητηριακή αντίληψη, των «στοιχειωδών δεδομένων» του κόσμου που μας περιβάλλει.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Τι ακριβώς εννοούσε με την έννοια της μεσότητας ο Αριστοτέλης; Να χρησιμοποιήσετε ένα δικό σας παράδειγμα.

(μονάδες 12)

Ο άνθρωπος για να κατορθώσει την ηθική αρετή πρέπει να την καλλιεργήσει με την κατάλληλη εκπαίδευση, η οποία επιτρέπει σε κάθε περίπτωση τη σωστή μεσότητα, το μέσο όρο ανάμεσα σε υπερβολές και ελλείψεις, τη μεσότητα ενσαρκώνει εκείνος που έχει αναπτύξει την απαραίτητη διανοητική αρετή της φρόνησης, την ικανότητα να αναγνωρίζει το καλό για τον ίδιο και τους συνανθρώπους του και να σταθμίζει το πώς θα πράξει ελέγχοντας τα συναισθήματά του. Για παράδειγμα η αυτοπεποίθηση είναι η μεσότητα ανάμεσα στην υπεροψία και την ανασφάλεια, δηλαδή ένας άνθρωπος δε θα είναι αλαζονικός και υπεροπτικός αλλά ούτε θα νιώθει κατώτερος και ανασφαλής.

2β. Κάποιοι θεωρούν την ουτοπία κινητήριο μοχλό της ιστορίας. Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με αυτή την αντίληψη; Να υποστηρίξετε την άποψή σας με επιχειρήματα.

(μονάδες 13)

Οι άνθρωποι από την αρχή της συνύπαρξής τους είχαν ανάγκη από ένα σταθερό σύστημα διακυβέρνησης, από ένα σύστημα οργάνωσης, που δεν θα υπήρχε η αδικία και η εκμετάλλευση. Κάποιοι άνθρωποι αναφέρθηκαν σε πολιτείες στις οποίες θα επικρατούσε το δίκαιο και οι αρετές. Από την άποψη αυτή, οι πολιτείες αυτές αποδεικνύουν την ιστορική εξέλιξη των κοινωνιών και των πολιτειακών συστημάτων, διότι αποτελούσαν την αφετηρία για την μεταρρύθμιση, επομένως αποδείχτηκαν κινητήριοι μοχλοί της ιστορίας.

Κατά καιρούς διάφοροι άνθρωποι οραματίστηκαν ιδανικές πολιτείες, ήδη από την αρχαιότητα ο Πλάτωνας στην Πολιτεία του περιέγραφε ένα μεγαλειώδες όραμα αρμονικής και δίκαιης συνύπαρξης των πολιτών μέσα σε μια κοινωνία όπου «οι φιλόσοφοι κυβερνούν» ή «οι κυβερνήτες φιλοσοφούν». Ο Τόμας Μορ στη δική του ουτοπία παρουσίαζε μια κοινωνία στην οποία θα επικρατούσε η ισότητα και η κοινοκτημοσύνη, ενώ διατύπωσε και τους προβληματισμούς του σχετικά με την απουσία κινήτρων για τη δημιουργικότητα σε ένα περιβάλλον που δε θα ήταν απαραίτητα τα χρήματα. Οι ουτοπίες αυτές διαμορφώθηκαν με βάση τις ανάγκες της εποχής τους, πρέπει να επισημανθεί ότι ξεπερνούσαν τις ανθρώπινες δυνατότητες και η προσέγγισή τους έμοιαζε ανέφικτη. Οι μεταγενέστερες ουτοπίες έμειναν στο επίπεδο του αφηρημένου οραματισμού. Παρ'όλα αυτά πάντα ενέπνεαν και εμπνέουν, αποτελούσαν και αποτελούν τον κινητήριο μοχλό για την ανανέωση και την αναθεώρηση των κοινωνικών και πολιτικών συστημάτων.

Επιμέλεια: Μαρία Φυλακτού